СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 185. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 10. серпня, 1928. VOL. XXXVI. No. 185. Jersey City, N. J., Friday, August 10, 1928. THREE CENTS.

КООПЕРАТИВИ — РАТУНОК ДЛЯ ФАРМЕРІВ

ТАК ГОВОРИТЬ ПРОФЕСОР ЕКОНОМІЇ ФЕЙ. ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ПРОЕКТУ МЕК НЕРІ-ГОГЕНА. НЕ ВІРИТЬ, ЩОБИ УРЯДОВЕ НАЗНАЧУВАННЯ ЦІН ПОМОГЛО ФАРМЕРАМ. ФАРМЕРИ ПОВИННІ САМІ НАЗНАЧУВАТИ ЦІНИ, А ЦЕ МОЖНА ОСЯГНУТИ, КОЛИ БУДУТЬ ПРОДУКУВАТИ І ПРОДАВАТИ КООПЕРАТИВНО.

ВИЛІЄМСТАВН, Масс., 8. серпня. — В політичнім Інституті дебатовано сегодня над фармерською кризою; а посібна підданo основний критиці проект Мек Нері-Гогена. Др. Чарлз Фей, професор історії економії на університеті в Торонто й експерт в кооперативних справах виголосив реферат, в якім заявився проти проекту Гогена. Він казав, що фармери мусять самі розвязати свою проблему, а розвяжуть її легко, коли будуть ділати кооперативно. Все лихо походить від надвишки земельних продуктів. А коли фармерські кооперативи будуть самі контролювати продукцію і збут, то в той спосіб будуть контролювати і ціни на фармерські продукти. Тоді не треба буде їм звертатися до уряду, щоби той настановляв ціни. Крім цього треба перевести раціоналізацію фармерства. Фармер мусить господарити після нових метод і йти в парі з поступами в техніці й індустрії. Фей звертає увагу фармерів і уряду на робітничі кооперативи в Англії і на ті користи, які з них випливають.

ЗАРОБИВ $400 БЕЗ ЦЕНТА ВКЛАДУ.

ТАК ЗАЧАЛАСЯ КАРІЄРА МІЛІОНЕРА АНДРІЮ КАРНЕГІ

ПИТСБУРГ, Па., 8. серпня. — Кенни Скат, заступник президента асекураційної компанії Реланс, оголосив, як він намовив 27 марта 1857 року 22-літнього Карнегі купити шери за $400 і як їх сплатив Карнегі до року 1868 з чистих дивиденд, не виймаючи ні цента з кишені.

ОБІКРАВ КООПЕРАЦІЮ НА $467.000.

І ВИХАВ СОБІ ДО КАНАДИ НА ВАКАЦІЇ, ДЕ ЙОГО ПРИЛАПАНО. ШЕРОВЦІ НЕ ПОНЕСУТЬ ВТРАТИ, БО КООПЕРАЦІЯ БУЛА ЗАБЕЗПЕЧЕНА.

НЮ ЙОРК, 8. серпня. — Корнелій Калаган, помічник секретаря в Бенсіталі корпорації, вихав собі до Канади на вакації разом з кількома товаришами і заїхав до одного з готелів в Монтреалю, в якім подав фальшиве імя. Іе одначе не виратувало його від детективів, які його там знайшли і привели негайно до Ню Йорку. Виявилося, що в корпорації нема покриття на суму $467,000. Виходить, що Калаган побирав від клієнтів корпорації гроші на закупно шерів Банк оф Америка і чеки кешував, але гроші забирав для себе і вживав їх до спекуляцій, купуючи ріжні папери. Це можна було йому легко робити, бо Банк оф Італі працював разом з Бенсіталі корпорацією, яка мала більшість шерів того банку у своїх руках. Кажуть, що велика частина грошей певно знайдеться в акціях, які закупив Калаган, а що буде бракувати, заплатить асекурація. Ні Банк ні шеровці не мають отже чого боятися за втрату.

ТАНІ ТАКИ ЖЕНИТЬСЯ.

ДІСТАНЕ МІЛІОНИ І ДОСТУП ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ.

НЮ ЙОРК, 8. серпня. — В Савт Бристоль подала Миссис Джозеф Лодер до загального відома, що її дочка Мейрі Джозефин Лодер заручена з Джіном Тані та що весілля відбудеться сеї осени або зимою.

Так отже тим разом вістка про женячку Тані вірна. Тані жениться з внучкою сталевого магната Карнегі, дістає грубі міліони і доступ до найвищої кляси американських міліонерів, а донедавна був Тані бідним корабельним клерком, що виписував квітки.

СУДДЯ ПРОТИ ПАСТОРА.

НЮ ЙОРК, 8. серпня. — Суддя Найвищого Суду, Вилієм Гармон Блек, котрий є президентом Ради Тростисів Кальварійської Баптиської Церкви, висказав своє негодовання з приводу виступу пастора тої церкви д-ра Стратона проти говернора Смита. Пастор Стратон назвав Смита найбільшим ворогом американського поступу і політичної мудрости. Суддя знова зазначив, що більшість баптистів не погоджується з д-ром Стратоном та уважає Смита в політиці найчеснішою людиною.

Смит буде відповідати Стратонови в баптиській церкві і думає там дати відповідь на всі закиди, що кружляють біля його особи.

ПОЛЯКИ НЕ ТРАТЯТЬ ВІРИ.

НЮ ЙОРК, 8. серпня. — Американські Поляки так були певні, що польські летуни Ідзіковскі і Кубаля долетять на „Маршалку Пілсудскім" до Америки, що зіхалися до Ню Йорку аж з далеких вестів, щоби витати летунів. Вже був приготований величавий лонч, замовлені квіти і заорганізована ціла парада. Та летуни не долетіли. Поляки не дають за виграну і збирають фонд на новий лет. Йосиф Ляндав, заступник предсідателя Комітету для звеличання летунів, офірував від себе $5000 на закупно нового вероплану. Решта грошей буде зібрана на днях. Післали вже телеграму до Кубалі й Ідзіковского, що гроші будуть і питали, чи схочуть знова їхати. Ті відповіли, що поїдуть, як буде можливо.

СТЕФАН ГАЛАЙКО

Українець з Обурн, Н. И., боксер легкої ваги відносить на Олімпійських ігрищах в Амстердамі побіду над Поляком Майхшицьким, представником Польщі.

ПРИБОРКАНА „ОПЕРОВА ЗОРЯ".

Співачка віденської опери Марія Ериця, підчас останніх своїх виступів у Парижі, образилась, коли дістала низче відзначення від французького уряду, ніж деякі інші артисти і признану їй почесть відкинула. Міністерство освіти само зміркувало, що зробило помилку і тепер хоче її направити так: Ериця дістає відзнаку „старшинської пальми" і портрет від міністра освіти Ерріо з його власноручною присвятою.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Урядникам і Членам відділу 247-го в Wilmington, Del., подається до відома, що на збори, які відбудуться в пятницю, дня 10-го серпня с. р. в шкільній гали 608 South Heald St. о год. 7-мій вечером прибуде головний предсідатель У. Н. Союза Т. Грицей.

Проситься всіх урядників і членів відділу 247. У. Н. Союза явитися точно в означенім часі і місци для полагодження важної справи.

Іван Каштанюк,
гол. рек. секретар У. Н. С.

ДИКТАТУРИ ПОПАДАЮТЬ.

ШАРЛОТТЕСВИЛ, Ва., 7-го серпня. — В Інституті Справ Публичних виголосив лекцію граф Карльо Сфорца, італійський сенатор, бувший італійський міністер заграничних справ і бувший амбасадор до Франції. Говорив на тему: Чи демократія переживає кризу? Сфорца представив себе як того, що походить з країни, де саме нема ніякої свободи, а де панує диктатура Мусолінія. Він доказував, що мимо численних диктатур послідного часу нарід всюди повертає з поспіхом назад до демократичних свобід і контролі. Демократія побідить остаточно всі диктатури.

22 ДІТЕЙ ЖЕРТВОЮ ВИБУХУ ГРАНАТУ.

У селі Лясечно (пов. Тарновські Гори, на Гор. Шлеську) діти найшли гранат із шлеського повстання. Занесли гранат на дорогу і бавилися ним. Гранат вибухнув і розшарпав 8 дітей, а тяжко ранив 14, себто поообривав руки, ноги, висмалив очи.

БУКОВИНЦІ, УВАГА!

Після румунського закону тратять усі Буковинці, які пробувають поза межами Румунії, своє горожанське право й приналежність до своєї громади, як не зажадають від зверхности своєї громади (PRIMARIA) найдальше до кінця 1928 р. свого впису до лісти горожанства. По цім речинці мусілиб буковинські еміґранти просити о натуралізацію, яку дістається аж по 10 роках від подання внеску о натуралізацію. Втрата права горожанства після румунських законів має й маєткові наслідки. Хто не є румунським горожанином, не може ніяким чином здобувати недвижимости (землю, хату і т. д.) по селах. Тому нехай кождий буковинський переселенець постарається, щоб його громада вписала в лісту горожанства. Кревні й знакомі нехай зараз заглянуть до лісти в громаді і, як хто з переселенців не вписаний, то нехай напишуть до кревних і знакомих на чужині про це. Всі українські часописи просимо передрукувати цей зазив, особливо в Канаді й Америці.

ЯК СТРІЧАЛИ ПОЛЬСЬКУ ДЕЛЕҐАЦІЮ.

Польська преса дуже невдоволена зустріччу польської делегації Литовцями на ковенському залізничому двірці. На двірці чекав на польську делегацію тільки один низчий урядовець литовського міністерства закордонних справ. Литовська поліція, побоюючися про цілість польської делегації, не впустила на двірець ні одної приватної особи. Коли делегація вийшла з двірця, товпа народу зустріла її ворожими вигуками й поводилася так агресивно, що поліція мусіла взяти делегацію під свою охорону.

ЗІ СВІТА

МЕКСИКО СІТИ. — У стейті Оксака землетрус зруйнував місто Пінотепа. За добу цараховано 60 ударів. Мехіканці в паніці й бояться вертатися домів.

ПРАГА. — Офіціяльні чеські кола дуже невдоволено задивляються на безтактовність членів уряду У. Н. Р., котрі мали тут свою нараду.

МОСКВА. — Тут арештують спекулянтів за те, що скуповують хліб.

Секретар цетрального комітету комуністичної партії України, Каганович, залишив цю посаду. На його місце приходить новий „українець" Касіор. Між Кагановичем і українськими комуністами в останніх часах було богато тертя, яке й допровадило до димісії.

ЛОНДОН. — Тепла течія Гольфової струї змінила свій напрям. Це відкрили два капітани кораблів. Колиби ця новина підтвердилася, то Англію чекає ледяний період, бо завдяки тій струї Велика Британія дістає тепло.

АМСТЕРДАМ. — Американка Марія Нореліде вийшла побідницею в пливанні на 400 метрів (спеціяльно для жінок) і установила новий рекорд: 5 мінут і 42 секунди.

РИГА. — За останній тиждень через Ригу із СССР пройшло в Англію 2 кораблі з золотом, на загальну суму 5 міліонів долярів. Золото направлено в забезпечення кредитів, які дає Англія большевикам.

РИГА. — Большевики розпочали маневри большевицької фльоти. Всього на одкритому морі є 17 кораблів.

ПАРИЖ. — Сюди із Царгорода приїхав большевицький торговий представник, який украв державні гроші і покинув большевиків.

БАТАВІЯ, Ява. — В стейті Тимор вибух вулькан, який залив лявою великі простори. Багато вбито та ранено. 20 кораблів пропало невідомо де.

БЕРЛІН. — 30. вересня зачинаються перегони літаків на найдовшу віддаль. Нагородою для побідника буде пугар Гінденбурга.

РІО ДЕ ЖЕНЕЙРО. — Італійські авіятори майор Карло Дельпрете та Артуро Фераринн, котрі перелетіли океан в південній його частині з Риму до Бразилії, розбилися при дальшому леті. Обидвох летунів в тяжкому стані перевезено до шпиталю. Механік Поль Медейрос, ранений не так серіозно, знаходиться рівнож у шпиталі.

ЛОНДОН. — Одною з найліпших посад у Лондоні вважають портієрів при дверях казарень та нічних клюбів англійської столиці. Кожний портієр має до 100 долярів тижне... типсів, ще ... му можливість жити в добрій віллі та мати автомобіль, на який в Европі і тепер ще не може собі позволити людина, котра займається ін...ентною працею.

ЛОНДОН. — Як уже повідомлялося, Оскар Слейтер, просидівший 19 літ в тюрмі невинно засуджений в убивстві Мейри Гилкрайст, звільнений. Уряд видав йому 30 тисяч долярів титулом відшкодовання.

УКРАЇНЕЦЬ ПОБИВ ПОЛЯКА НА ОЛІМПІЯДІ

УКРАЇНСЬКИЙ БОКСЕР ЛЕГКОЇ ВАГИ СТЕФАН ГАЛАЙКО ПОБИВ ПОЛЯКА НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩАХ В АМСТЕРДАМІ.

АМСТЕРДАМ, 8. серпня. — Стефан Галайко з Обурн, Н. И., котрий представляє Злучені Держави на Олімпіяді в Амстердамі, як боксер легкої ваги, побив по трох зустрічах польського боксера, представника Польщі. За час файту Українець тримав Поляка в страшному напруженні і кожного розу сильними ударами в голову валив противника на підлогу. Особливо в третій рунді Стефан Галайко розвинув інтензивний наступ.

РАДІЧ ПОМЕР.

ХОРВАТСЬКИЙ ЛІДЕР БОРОВСЯ 50 ДНІВ ЗІ СМЕРТЮ. ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВЕЛА ТРУСИ В ПОМЕШКАННІ КОМУНІСТІВ. НАЙДЕНО РУЧНІ ГРАНАТИ ТА ІНЧУ ЗБРОЮ.

ЗАГРЕБ, Хорватія, 8. серпня. — Після семи тижнів боротьби зі смертю постріляний у скупщині лідер Хорватської Селянської Партії Стефан Радіч помер сьогодня в ночі. Для лікарів та професорів, що були при Радічеви, смерть хорватського лідера випала цілком несподівано.

В наступні 5 днів має прийти до зміни по цілій Югославії. буде переведена децентралізація в виді федерації, або автономії.

Поліція перевела труси в комуністів і забрала багато ручних гранатів, амуниції та комуністичної пропаганди. Притім арештовано 13 людей, які готовилися підняти повстання.

БІЛГОРОД, 8. серпня. — Труп сербського редактора Володимира Ристовича, убитого в Загребі залізничником, з великою парадою перевезено до столиці. Убитого Хорвати вважають винуватим у смерти Радіча, котрого цькувала сербська газета.

ВІДЕНЬ, 8. серпня. — Вся південна Европа уважно стежить за подіями в Югославії. Мадяри та Чехи заключили союз з Австрією на випадок виступу Габсбургів, що вважають дуже можливим.

БОЛЬШЕВИКІВ ТРАКТУЮТЬ ЯК МАЛУ ДЕРЖАВУ.

ДОЗВОЛЯЮТЬ ПІДПИСАТИСЯ ПІД ПАКТОМ КЕЛОГА РАЗОМ З МАЛИМИ ДЕРЖАВАМИ. НІМЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ПОВІДОМЛЕННЯ, НІБИТО ВОНИ ЗВЕРТАЛИСЯ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ВІД ІМЕНИ СССР.

БЕРЛІН, 8. серпня. — Передають, що Еспанії та СССР дозволять підписати пакт Келога після підписання його великими державами, разом з 15 другорядними.

Американські делегати ніяких безпосередніх зносин з делегатами СССР мати не будуть. Всі пояснення даватимуть німецькі представники.

Неофіціяльно вже відомо, що ніякого запрошення большевикам на церемонію 27. серпня не посилають. Причина та, що Злучені Держави не мають з ними дипльоматичних зносин. Окрім того Чічерін та Літвінов заявили, що зроблять поправку, а це знов допровадить до дискусії та витрати часу.

Німці офіціяльно заявили, що Німеччина ніколи не зверталася до Злучених Держав з проханням запросити СССР на церемонію 27. серпня. Окрім того Америка вже натякнула, що з того нічого не вийде. Ліва преса висловлює гадку, що большевики бажали одного: повести пропаганду, що нібито проєкт мира може видавати тільки СССР.

Французькі газети одноголосно говорять, що після блофу Літвінова булоб наївністю вірити, що большевики хочуть мира.

ЧЕМБЕРЛЕЙН ОДУЖАВ.

ЇДЕ НА ДВА МІСЯЦІ НА ВІДПОЧИНОК. В ЛІЗІ НАЦІЙ БУДЕ ЙОГО ЗАСТУПАТИ ЛОРД КОШЕНДОН.

ЛОНДОН, 8. серпня. — Лорд Чемберлейн, англійський міністер закордонних справ, видужав від запалення легенів і тепер відїзджає на 2 місяці відпочивати. Місце його в Лізі Націй займе лорд Кошендон, відомий ворог большевиків. Тамтого року його промова в Женеві проти Літвінова та большевиків викликала сензацію.

ЗНОВА ШУКАЮТЬ ЗА АМУНДСЕНОМ.

ФРАНЦІЯ І НОРВЕГІЯ ПОСИЛАЮТЬ 5 КОРАБЛІВ. МОСКОВСЬКИЙ ЛЕДОЛОМ „СЕДОВ" УЖЕ ШУКАЄ.

ОСЛЬО, Норвегія, 8. серпня. — Норвеський уряд заявив, що 6 кораблів вийдуть при кінці цього місяця на нові шукання капітана Амундсена, поручника Дітріхсена, Рене Гільбо та трох інчих. Французький корабель „Квінтін Рузвелт" покидає Норвегію.

Експедиція має оглянути простір між Південною косою та Землею короля Карла, Великим Фйордом і островом Едж. Деякі місцевости з тих земель вже оглянуті та досліджені.

МОСКВА, 8. серпня. — Московський ледолом „Седов" доносить, що в районі землі Франца Йосифа та острова Олександра непомітно жадних слідів славного норвежського дослідника та пропавшої частини залоги „Італії".

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ІТАЛІЯ" І „МАРШАЛЕК ПІЛСУДСКІ"

Як в Польщі так і в Італії маємо до діла з диктатурою. По правді є велика ріжниця між італійським фашизмом і Мусолінієм, а Пілсудчиками і Пілсудським в Польщі, але на ділі заважує як в однім так в другім випадку — одна особа. В Італії Мусоліні, а в Польщі Пілсудскі.

Оба вони мають дещо спільного не тільки в своїм поведенню, але і в характері. Тому то один в другім добачує героя і один другому стелить дорогу — кадилом. Про те все знаємо добре хоч би з часописних інтервю, в яких Пілсудскі хвалить Мусолінія, а Мусоліні Польщу Пілсудского. Один і другий були довгий час дійсними демократами, стояли біля робучого люду, а сторонили від шляхти і пануючої кляси. Дійшовши до влади, Мусоліні став князем і „братом" короля, а Пілсудскі возився довгий час з польською шляхтою і забавлявся по князівських та ґрафських замках, коли то малощо не дійшло до того, що його мали іменувати польським королем.

Оба вони великі імперіялісти. Оба хотіли би відограти ролю великих державних мужів, а заразом і героїв та того рода полководців як Александер Великий, Ганібаль чи Наполеон. Тому Мусоліні відбудовує старий Рим, іде як давний римський цезар до Африки, посягає руки до Малої Азії та інтриґує на Балкані. А Пілсудскі, не маючи так великого поля до попису, вдоволяється походом на Київ.

Оба вони, давні соціялісти, забули за старі кличі соціялістичного і національного визволення, завели у себе жандармський режім, наглі суди, цензуру та поневолення підпавших під їх руку других народів. Оба вони пускають заразом у світ блахмана та стараються показати свої краї як примір ладу, законности, свободи і поступу. Оба вони намагаються всіми способами відвернути очі світа від того безправства, яке діється в їх країнах, а звернути його увагу на інші річи. Оба шукають отже способів, щоби дешевим коштом зеднати симпатію для свого краю, а тим самим і для своїх осіб.

В той спосіб нуждення польська державна каса видавала в своїх найтяжших часах міліони на негайне підготовання таких летунів, котріб доконче перелетіли океан і тим піднесли польське імя. Шляхоцька бута шукала задоволення. Куплено за вижичені в Америці гроші аероплян „Маршалек Пілсудскі", вислано до Франції на науку летунів і наказано їм летіти. І от полетіли і щасте, що ще живими остали.

Не обзнайомлені знова з життям в підбігуновій полосі Італійці поїхали з ґенералом Нобіле на воздухоплаві „Італія" розсліджувати північний бігун, рівнож гнані тамтуди жаждою слави. Лет скінчився катастрофою. І от задля пихи Нобіле і Мусолінія погинули непотрібно люде, а між ними і дійсний великий дослідник Амундсен.

ПОЛІТИЧНИЙ ХАРАКТЕР КОНҐРЕСУ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ МІСІОНАРІВ В ЄРУСАЛИМІ

Від 28. марта до 8. квітня ц. р. тревав конґрес протестантських місіонарів в Єрусалимі. З цілого світа зїхались протестантські місіонарі до Єрусалиму на свій конґрес, щоб обговорити своє положення, щоб провірити вислід із своєї діяльности й вкінці, щоб намітити нові стремлінння, нові завдання, які в будучности треба буде реалізувати.

Чисто церковними справами конґресу ми не будемо займатися, бо нас цікавить політичний характер ерусалимського конґресу.

У нас звичайно думають, що церква з політикою не має нічого спільного. На ділі воно інакше! У кождого розвиненого народа, головно у кождого державного народа, **церква до певної міри підпомагає свій нарід і свою державу.** Добра церковна орґанізація дбає і про дочасне життя народа, бо вона глядить за гиґієною народа, за збереженням свого племени та за скріпленням свого економічного життя — пр. жидівська церква. Дальше, деякі церкви лучать божі справи так тісно із державними, що за хоробрість на полі бою 7-ме небо обіцюють і т. п. На цьому місці можнаб підкреслити політичну черту англіканської, німецької — а навіть польської церкви. Вкінці требаб згадати, що майже кожда церква державного народа сповняє деякі державно-адміністраційні завдання — підпомагаючи статистичні збирання відносно населення, пр. приріст і убуток населення та евіденцію мужчин в пописовому — військово-службовому віці.

Доказавши деякі політичні завдання-функції церкви, нам не треба оминути й того, що деякі церкви підпомагають свої держави навіть у їхній імперіялістичній політиці, пр. церква польська, еспанська, італійсько-католицька, французько-католицька і др. Церковно-державний імперіялізм іде нераз так далеко, що християнізм у деяких народів нидіє і під знамям хреста ведеться політичний розбій і насильство.

Як можна назвати убийство українського міністра державних домен Мартинця руками ляцького священика?! Як можна назвати шпіонажу ляцьких Христових „угодників", які своїми густо-часто провокаційними доносами до поліції запроторюють в тюрму хрещених Українців?! Як можна назвати римсько-польський конкордат, який руйнує (теж хрещених!!) Українців — до того — греко-католиків? Як можна очеркнути висилання амуниції і католицьких місіонарів рівночасно в кольоніяльні краї?!

Чи все це висше згадане не є політичним розбоєм та чи воно годиться із високою ідеольоґією Спасителя?!

Конґрес протестантів звернув на ті явища увагу, бачив отой розбій під знаменем Христа і вставив тому у свою програму розвязку далеко ідучих політичних постулятів: 1. рівноправність рас; 2. право національних меншин; 3. охорона жінок і дітий в індустрії; 4. відношення державних до недержавних народів; 5. питання землеволодіння, та вкінці відношення держави до церкви.

Ці квестії розбирав конґрес дуже серіозно при співучасти експертів лондонського, гарвардського та колюмбійського університетів. Щоб справедливо освітлити болючі питання світа, конґрес зводив все до купи двох противників, які у віче взаїмно говорили собі правду. І так було зведено Британців з Індійцями, Американців з Філіпінцями, Японців з Кореанцями, американських та африканських Ніґрів з білими „носителями культури" і т. п. Зведені контраґенти в імени правдивого навчання Христа дискутували над незалежністю Філіпінів, над погашенням англійсько-індійського антаґонізму, над винищенням Ніґрів білими окупантами, над окупацією Кореї жорстокими Японцями, над експльоатацією Хін і т. д., і т. д.

Сторони виговорювались як слід і то кожда сторона підкреслювала те, що їй найбільше долягає.

Важним здобутком конґресу було вже те, що всі покривджені народи точно поінформували світ про свою недолю та вкінці те, що сотворено „інформаційне бюро", яке на будуче всі наболілі питання буде висвітлювати при помочи експертів, популяризувати і предкладати Лізі Націй до „виеліміновування" несправедливости. Свою програму форсують протестанти цілою силою пари. Згаданий конґрес коштував грубі міліони та запряг до праці богато розумних мозків.

Пишучи про цей конґрес, мимоволі приходить на думку, що й Українці мають свої протестантські церкви і своїх професорів протестантських семинарій. Чи не було би то добре, колиб ті професори, що вічно закладають ріжні інформаційні бюра і голосять тези „високої політики", не подбали в протестантських колах, серед яких вони працюють, про те, щоби на таких конґресах поставлено проти себе поневоленого Українця і представника імперіялістичної Польщі чи Росії. А коли це за важко перевести, то вже лекше забрати голос в готовім уже бюрі до якого нашим протестантам чейже доступ буде легкий. Міг на такий конґрес дістатися Мурин протестант др. М. Єрґен з Полудневої Африки, і боронити на конґресі Ніґрів, то моглиб це легко зробити і наші презбитеріянські професори в Блюмфилд чи деінде.

Др. В. Клодницький.

ЛІСИ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ІДУТЬ НА ПРОДАЖ.

„Експрес Поранни" доносить, що сто тисяч морґів ліса барона Лібіґа у Східній Галичині закупило горішно-шлеське товариство для деревного промислу в Тарновських Горах (Гор. Шлеськ). Ціна купна 3 міл. 200 тис. долярів. Фінансували трансакцію цю „Дрезднер Банк" і ротшільдівські банки.

ВІДОЗВА

ДО ЗЕМЛЯКІВ З СЕЛА СЕМУШОВА-ПИЛА, ГАЛИЧИНА,

Тяжке господарське положення тут в старім краю загнало Вас далеко в чужину за море, за той глибокий і широкий Атлянтійський океан — в Америку — шукати лучшої долі — шукати ратунку на поправу своїх мізерних задовжених господарок, на утримання своїх родин тут в старім краю. Знаємо дуже добре, що не легко заробляєте там, тяжко приходиться Вам працювати в чужині, в тузі за родиною на той цент.

Ми тут живемо у великій нужді, у великім недостатку — в тяжкім господарськім положенню. Рік річно наша нужда погіршається. Щоби тому запобігти — завязали ми рік тому кооперативу — котра не зле розвивається, а приміщена в приватнім домі. На меті маємо заснувати і инші культурні товариства, як читальня, Кружок Рідної Школи і инші, але з браку приміщеня не можемо рушитися з місця. Отже задумали ми побудувати „Народний Дім", деблиб поміщені ті господарсько-кульоурно-освітні установи.

Не маючи на то фондів, постановили ми себе оподаткувати на ту ціль — але тут самі не зможемо того тягару перенести.

Не для себе, а на користь і піднесення нашого народа звертаємося з горячою просьбою, дорогі земляки там в Америці, о допомогу в нашому започаткованому ділі.

Гроші просимо слати на адресу заступника нашого комітету в Америці:

John Morozko,
827 Lamberton St.,
Trenton, N. J.,

або на адресу: Emilian Morozko, Semuszowa-Pyla, p. Tyrawa Woloska, Galicia.

За управу кооперативи та Комітет будови Народного Дому:

Кость Михаловський, голова;
Юнущак Павло, секретар

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На філію Тов. Просвіти в Рогатині.

Зложили по $1: В. Снігур И. Снігур, П. Білик, Д. Кальба, І. Школяр, І. Височанський, І. Малецький, С. Микитко, Д. Кіт, І. Благий; по 50 цент.: І. Кравчук, Т. Плецан, С. Шпакович, І. Сирович, М. Стодольський, С. Ідак. Е. Шурин, И. Мощук, М. Мельник, В. Раб, А. Федуняк, І. Легкий, Д. Борецький, І. Копцюх, С. Дорошенко, В. Хіцяк. Збіркою занявся В. Снігур і вислав до філії Тов. Просвіти в Рогатині. Разом зібрано $18.

НЕ БУДЕ „СХІДНЬОГО" ЛЬОКАРНА.

Новий кабінет німецького соціяліста Міллера вже приступив до праці. На останньому засіданні парляменту премієр Міллер виголосив велику промову, у якій зясував способи та плян праці нового уряду. Міллер упевнив парлямент, а тим самим весь німецький нарід, що у внутрішній політиці виминатиме всякі можливі тертя та стремітиме до поліпшення добробуту народу. В ділянці закордонної політики старатиметься звільнити Надренію зпід чужинецької окупації та ніколи не погодиться на т. зв. „Східне Льокарно", цебто не загарантує Польщі так довго миру, доки не буде справлена польська границя з Німеччиною. При тій нагоді впевнив він голову німецьких націоналістів ґр. Вестарпа, що німецькі соціялісти не гірші Німці, як націоналісти, цебто, що дбають про інтереси Німеччини рівно добре, як граф Вестарп.

Польська преса зустріла промову Міллера з нескриваною досадою. Німці, всі однакові, — твердить польска преса — без. огляду, чи це націоналісти чи соціялісти. При тій нагоді польська преса дорікає Франції, що випустила зпід пястука побіджену Німеччину.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(178)

Події швидкою ходою наближались до їх льоґічного завершення — до формального розриву України з большевиками та формального проголошення війни, яка вже фактично розпочалася.

Не стану тут спинятися над пригадуванням тієї дипльоматично-аґітаційної прелюдії, яка відбулася раніше ніж большевики поставили свій останній ультімат і оголосили „безпощадну боротьбу" Центральній Раді, себто Україні.

Вся ця прелюдія жадного значіння не має в аналізі причин, що привели Україну до війни з Московщиною. Всі ті викрики про „буржуазність" Центр. Ради, про „контр-революційну змову Дончаків" та инші були лише завісою справжньої причини війни. Московщина у всіх її фарбовках політичної думки ніколи не може примиритися з думкою загублення України, володіння якою ставить її в ряди світових европейських держав. Україна є прекрасною базою для московського імперіялізму на Близький Схід, Кавказ, Закавказзя, Індії, „теплі моря" і т. д.

Таксамо й для большевиків, що свій інтернаціоналізм розуміли й розуміють лише як своєрідний московський імперіялізм, лише зафарбований иншими фарбами: світова революція, єдність світового пролетаріяту, тощо. Україна потрібна їм як „база світової революції".

Отже жадними політичними чи якими иншими компромісами і погодженнями інтересів прагнення України до відсепарування від Московщини не могло бути й не може бути це суперництво розвязане. Розвяже його лише „реальное соотношеніе сіл", про що так часто нагадують нам Москвини.

(Кінець IV. частини).

ЧАСТИНА V.

ВІЙНА З МОСКОВЩИНОЮ.

I.

Большевики творять у Харкові „Рабоче-крестянское правітельство Украйни". — Арешти членів українських рад поза межами України. — Спроба большевиків захопити румунський фронт. — Підготовка формального оголошення війни. — Адміністративно-організаційне безголовя в Київі.

Обеззброєння большевицьких військ у Київі було зроблене якраз за одну добу перед всеукраїнським зїздом рад селянських, робітничих і салдатських депутатів. Зїзд цей скликали большевики на 4. грудня, щоби на ньому утворити новий центральний орґан для всієї України, який, спираючись на свої війська в Київі, силою поставити замісць Центральної Ради. Видалення частини большевицького війська з Київа зовсім спутало карти й пляни большевиків, щодо виконання ними цього „внутренняво переворота".

В додаток, на біду большевиків, не дивлячись на те, що зїзд цей скликали вони, для чого на провінції вели шалену аґітацію за висилку на нього делеґатів лише з комуністів, їм пощастило зібрати всього з півсотні своїх однодумців на 2,500 загальної кількости всіх членів зїзду. Таким чином мали вони й тут повний провал. Зїзд ухвалив резолюції всіма голосами проти 50—60 большевицьких, повного довіря до Центральної Ради, як до одинокої верховної влади України. Він також обіцяв їй свою підтримку в боротьбі проти втручання у внутрішні справи України московських большевиків. Крім того зїздом ухвалено відозву-протест проти большевицької політики супроти України.

Проґравши по всій лінії, аранжери зїзду, большевики, разом з своїми однодумцями, членами російської комуністичної партії в кількости 50—60 душ — відкололися від зїзду, оголосили постанови його, ухвалені більшістю в 2450 голосів, недійсними і виїхали до Харкова. Там вони інсценізували з цих 50 душ новий зїзд, який, під охороною московських большевицьких військ Харківської залоги утворив „Рабоче-крестянское правітельство Украйни". Це „правітельство", 15. грудня оголосивши себе „найвищою владою України", виповіло боротьбу „захватчику власті", Українській Центральній Раді.

З цього часу розпочалася вже формальна війна московських большевиків проти України, через свою Харківську філію московської комуністичної партії, називаючи її „Рабоче-крестянское правітельство Украйни".

* * *

Ще за кілька днів і до обеззброєння нами большевицького війська була перехоплена розмова Криленка по прямому дроту з сарнівськими большевиками. Даючи загальні інструкції внутрішньої боротьби з Українською Центр. Радою, Криленко цю розмову закінчив такими словами:

„Не буду затримувати апарату; скажу тільки, що скоро ми матимемо змогу заходитися біля України. Ви, знаете, що замирення (з Німцями — В. К.) зроблено на цілий місяць, а тому ми можемо взяти з фронту цілу армію й тоді побачимо, що будуть робити такі панове, як Петлюра".

Одночасно зі скликанням у Київі Зїзду Совітів салдатських і робочих депутатів Криленко оголосив наказ по армії, в якому сповіщав про війну з Україною й про те, що для ведення її при ставці його утворено спеціяльний штаб в складі: Тер-Арутунянца, Каменщикова та инших „таваріщей". На чолі всіх військ, що мають наступати на Україну, призначався „таваріщ" Антонов. Главнокомандуючого Українським фронтом ґен. Щербачева Криленко оголосив усунутим з посади разом з усіма иншими співробітниками штабу, а тому наказував війську не слухати його (Щербачева) наказів, та його штабу, а підлягати тимчасово командуючому західним фронтом „таваріщу" Мяснікову. „Таваріщу" Чудновському доручилось сформувати большевицький штаб на Українському фронті й порядкувати на цьому ж фронті військовими операціями проти українських військ. В той час Петроградський Совіт комісарів запевняв Центр. Раду, що московські війська й не думають нападати на Україну, а коли хто нападає на війська Центр. Ради, то, мовляв, діло внутрішне України, бо проти Ради, значить, повстали українські селяне та робітники. Про акцію своєї ставки він замовчував і не оголошував формально війни Україні, фактично ведучи її.

Негайно, як тільки став відомим цей наказ, Петлюра 5. грудня послав таку телеграму українському комісареви північного фронту:

„З огляду на те, що петроградські народні комісарі втручаються в справи У. Н. Р., а прапорщик Криленко видав наказ послати большевицькі війська на Київ і Україну та загрожує нашим державним інституціям: Ц. Раді, Ґенер. Секретаріятови і взагалі нашій Народній Републиці й з огляду на те, що ми всі як один мусимо боронити свої села й увесь край від руїни й занепаду, та своїх жінок, дітей і батьків від насильств, наказую: ніяких наказів прапорщика Криленка ні його комісарів, ні большевицьких комітетів не виконувати. Всі Українці північного фронту підлягають вам і фронтовій Раді через ближчі свої Ради. Одержавши цей наказ, негайно орґанізуйте український командний склад і инших та займіть відповідне становище як до революційних комітетів большевиків, так і до так званих народних комісарів і покажіть, що той, хто підніма руку на молоду Укр. Нар. Републику й її добробут, знайде у вояках Українцях північного фронту свідомих і вільних дітей своєї републики рішучий твердий одпір. Доручаю вам для переведення цього в життя вжити тих заходів, які викликаються вашим ґеографіним становищем, щодо Петрограду, звідкіля насувається на Україну ця велика небезпека. Треба, щоб цю небезпеку спинили біля Петрограду. Ґен. Секр. В. Справ Петлюра".

Такі, досить нереальні накази, телеграми — розсилалися майже всім українським військам, що були поза межами України. Звичайно, не було жадної певности, що ці телеґрами доходили по адресі, що не були вони перехоплені ворогом, бо ніколи не посилалися спеціяльними кур'єрами й не одержувалося підтвердження від адресата про отримання їх. В той самий час безперечно вони були всі відомі большевикам, а між тим в них були оперативні ніби то накази військам проти них. Між тим на підставі таких телеґрам-наказів будувалися Військовим Секретарством певні пляни боротьби з большевиками й велись розрахунки так, що трималось на увагу точне й безперечне виконанння їх і то з повним успіхом.

Немовби у відповідь на цю телеґраму надійшли відомости про арештування большевиками українських військових рад на Північному фронті і на Західному, та розгон українського військового зїзду на Північному фронті. На це Петлюра 9. грудня надіслав до Криленка таку телеґраму:

„До мене дійшли відомости, що ваші революційні комітети поарештували у Мінську (Про це я говорив раніше — В. К.), „Полоцьку та у Пскові українські фронтові та армейські ради. Майте на увазі: 1) що на місце заарештованих стануть инші; 2), що українські війська за кожне насильство, вчинене над тими їх товаришами, яких вони обрали для порядкування українськими справами, вміють дати таку відповідь, яку підкаже їм любов до братів; 3) коли ви маєте владу приказувати своїм військовим революційним комітетам, то зведіть зараз же випустити заарештованих і далі жадних насильств над ними не чинити. Для відповіді даю одсрочку 36 годин. В противному разі буду знати, що робити. Відповідальність за наслідки впаде на насильників та на тих, хто приводить їх до цього своїми розпорядженнями".

Дальше буде.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„РУСЬКА ТРІЙЦЯ", А „РИМСЬКА ТРІЙЦЯ".

В історії галицького національного відродження визначну ролю відограла „Руська Трійця", зложена з трох ідейних богословів: Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького і Івана Вагилевича. Вони то збудили галицьку Україну з глибокого сну до нового народного життя. За це записала їх Україна золотими буквами на картках своєї історії.

Нині, по сто літах, на галицькім небосклоні появилася друга трійця; виступила на арену „Римська Трійця", зложена рівнож із богословів, і то богословів par excellence, бо з єпископів: Григорія Хомишина, Иосафата Коциловського і Константина Богачевського. І ця нова трійця відграє велику ролю на полі церковному, як і національному, бо латинізуючи нашу церкву, заганяє наш нарід назад в польську неволю. Але якими буквами запише Україна цю „Римську Трійцю" на сторінках своєї історії? Певно, що не золотими, а чорними, дуже чорними.

Не знищила нашого народу стара грішниця, шляхотська Польща; не знищили нашої церкви ляцькі „Проекти на знищене Русі", то взялася до тої роботи нова, демократична Польща при помочі Риму, та „Римської Трійці". Воскресла Польща, а з нею віджили ляцькі апетити на нашу церкву й на наше народне життя. І хтоби то був подумав, що нашу церкву стануть валити якраз ті, котрі силою свого становиска повинні її боронити? Хтож має боронити прав греко-катол. церкви як не греко-католицькі єпископи?

Ще за старої, шляхотської Польщі в році 1717. придумала польська шлягунерія „Проект на знищене Русі", з тринацятьми точками. Тоді то прийшли Поляки до заключення, що: „Кажди Поляк, єжелі хце убезпечиць ойчизне, повінен вложиць на себе обовйонзек, ажеби обржондек грецкі, обржондкові лаціньскему пржецівни, юж то взгардо, юж пржесьлядованем, юж іннемі, іле бицъ може, найскутечнейшимі способамі зносіл". Відтак вичисляють тринацять проектів на знищення нашої церкви й народу. Не місце тут наводити усі ті діявольські штучки, але для приміру наведу проект 5. і 9. дословно з оригіналу:

„Владикове майо бицъ номіновані таци, ктуржи би з фаміліями ржимскего обржондку спокревнені билі..."

А в проекті девятім радить таке: „Вмавяць в тих, ктуржи хцо бицъ в стане духовним, ажеби безженне провадзілі жице, і чиніць ім зацнейше над інних вшановане, венкше даваць вольносьці, помнажаць доходи і т. п. А ґди так вшисци заберайонци се до капланьства безженнеґо хвицо се жиця, под тен час зупелни замислув наших одбержеми скутек; альбовем кеди безженні попі умерацъ бендо, збендзе на такіх, ктуржи би їх застенпивалі мейсца, — хлопскім сином заброніми учиць се — пржийдзе, теди на то, же обржондку нашеґо ржимскеґо плебанув назначаць бендземи. — Венцей теж нам не потржеба".

А в році 1786 польська шляхта з „Воєвудзтв і Повятув рускіх" зїхалася на соймик і між иншим таке ухвалила: „Сьвйонт і поступ заховане веле тераз чині непоржондку в краю. Шляхціц цало послуґема з подданих, кухарж, льокай, стангрет, рольнік єст Руснак; майо оні своє сьвента і пости інне од пана, ктурему служо. Якеж замешанє? Належи пржето уважаць і старацъ се, ажеби Стани, згромадзоне на Сеймє, обмисьлілі спосуб як найпрендшеґо зєдночення сє рускеґо обржондку з лаціньскім". — Такі то проекти укладала на нас Польща тому півтора сотки літ. А нині ті самі польські проекти узяла „Римська Трійця" у свої руки і силоміць накидає нашому народови: целібат і календар. Греко-кат. владики виручують польську шляхту в „Проектах на знищене Русі". Гірше Ляха свої діти матір розпинають!

І хтож може дивуватися, що в старім краю і тут в Америці духовенство й нарід виступили до боротьби з єпископами? Трійця при помочі Панейка, Назарука і Томашівського стремить до цілковитого златинщення нашої церкви, а духовенство й народ боронять прав і обряду нашої церкви. „Нова Зоря" бере на кпини наш церковний обряд, а „Нива", церковна часопись, боронить наш обряд; і якби не те, що „Нива" має апробату від духовної влади в особі Митрополита, то „Римська Трійця" булаб уже давно „Ниву" закрила. (Річна передплата на „Ниву" виносить 2 доляри. Адреса: „Нива", ул. Корняктів, ч. 1., Львів). А тут у нас латинізаторську роботу виконує „Католицький Провід", орган еп. Богачевського.

Коли Рим принимав нас до унії в р. 1595, то заґарантував нам усі наші церковні звичаї, права і обряд. Що більше, папи загрозили тяжкими карами кождому, хто важивбися ввести яку зміну в тих наших обрядах і звичаях. А тимчасом „Римська Трійця" на власну руку, з поминенням синоду, всупереч заґарантованим нам правам, уводить зміни в нашій церкві. Отже ті, що зобовязані в першій мірі зберігати права нашої церкви, стали перші їх ломити. А Рим на жалоби духовенства й народу відповів, що наші епископи добре й правильно поступають. Отже Рим зломив те, що передше святочно заприсягнув. А нарід міркує собі: Чого нам від Риму і наших епископів сподіватися? Сьогодня накидають нам календар і целібат; завтра заведуть латинський обряд, а позавтра приневолять нас стати Поляками. І чого тут дивуватися, що нарід відвертається від своїх епископів, покидає греко-кат. церкву і принимає православе? Посіяли вітер, тепер збирають бурю!

Священик.

ЯКІ РУМУНИ ЗАБУЛИ МОВУ?

Румуни, які забули румунську мову, це такий уряковий вираз у державнім румунськім законі про народне шкільництво, впроваджений на те, щоб якось замаскувати противну всякій людскости дику насильну румунізацію споконвіку українського населення на Буковині. З богатьох сіл дістаємо відомість, що шкільні власти дали директорам початкових шкіл наказ, вписувати українських дітей у наведену в заголовку рубрику. Мало що це поможе. Українські діти так і останутся Українцями і вчаться українського письма й поза школою. Шкода лиш дрочити спокійне українське населення.

Чорний.

З БИТВ О ЛЬВІВ

(Продовження)

(11)

Тут стрічають нас Ляхи горячим скорострільним огнем. Рівнож і артилерія полева обстрілює нашу розстрільну. Коло мене лежить хорунжий Бабій, зовсім блідий. Знаючи його як найліпшого жовніра, питаю: „Чого ти такий блідий?" У тім менті надлітає ляцька куля і ударяє його в голову. Він сконав! З. И. П.

3-а, 4-а та зелізна сотня відбивши страчені недавно тому позиції, вертає на своє місце. Ляцька артилерія не дає спокою. Вічно стріляє. Мабуть хоче пімститися за гарні утрачені коні, які улани полишили нам. Страти 3-ої сотні такі: трох забитих, 25 ранених, в тім і командант чети хорунжий М. Одначе чета обсаджує попередну позицію, а решта сотні закватировується в селі Козельниках. Аж доперва тепер приходить сніданне — чорна кава.

Того самого дня 3-а сотня дістає знова похвалу від команданта бригади, який був наочним свідком її подвигів. Зі стрільців визначився найбільше десятник Луцький, який сам оден увільнив наших 4-ох стрільців з ляцької неволі, забиваючи при тім кольбою двох Ляхів. Вечером відходить 3-а сотня до Сихова на відпочинок. Стан сотні дуже малий, а іменно 50 люда і два скорострільи. На відпочинку сидить сотня три дні. По трох днях змінює зелізну сотню на цегольні, де є найтяжша служба: ціла сотня зі скорострілами в цегольні. На дворі перед цегольнею стоять стійки, які нічю скріпляємо подвійно, та виставляємо оба скоростріли. Решта стрільців у середині в цегольні.

І телефон тут є. Що два кроки горить ватра, від якої ясно в цегольні, однак дим докучає. З одної сторони ватри горячо, а з другої зимно. На дворі страшна заверуха так, що годі вийти з цегольні, тому сидимо як день так ніч в цегольні. Стійки змінюються що години, а як дуже зимно, то і що ½ години, а звичайно стоять по дві години. В цегольні цілу ніч не спиться. Кождий убраний, в руках кріс і готовий кождої хвилі до бою. В день дуже трудно дістатися в село, а з него до нашої цегольні, бо наша цегольня лежить низше польських так, що кождий наш рух вони бачать. Що дня є жертви з нашої сторони, тому і обід дістаємо аж вечером. Хоч як погано, тут, а час минає дуже скоро, бо наші стрільці уміють його гнати. Цілими ночами в цегольні байки та співи, які доходять аж до ляцьких ух і тоді їх артилерія обстрілює нашу цегольню. Однак це не спиняє пісні, яка тоді ще сильніше гуде. Крім того маємо знамениту музику тут. Оден стрілець грає на скрипці, другий на гармонії, а третий бє в драньтивий великий баняк, який заступає місце баса. Инші стрільці знова гуляють, вигукуючи ріжні пісні, при так чудній музиці... Дуже часто до цеї музики долучається і ляцька, яка однак ріжниться тоном — се їх артилерія.

Майже кождий з нас був на італійськім і російськім фронтах, але ніхто не бачив такої поганої позиції, як в Козельниках та коло цегольні. Довкола цегольні земля поорана гарматними кулями,а в селі Козельниках є богато ушкоджених хат. В одній хаті на ліжку спить наш стрілець. Приходить ляцький ґранат, перелітає через дах цеї хати, потім вибігає через стіну (1 м. від ліжка, на якім спить стрілець) на двір і там експльодує і т. д.

Дуже часто приходять до нас наші 22-центименрові міномети і частують Ляхів. Ляцька артилерія стріляє цілими днями, шукаючи за ними, однак віднайти їх не може. Аж одного дня і в них являються міномети, однак, на нашім відтинку меншого калібру. Наші міномети розбивають одну польську цегольню та два доми. Як гарно на дворі, то вечером на позиції розговірка межи нашими стійками, а Ляхами. Чути таке: „Ти не змерз, Іване?" — питається польська стійка. Наша відповідає: „Я не змерз, бо я маю кожух, а ти лахи". Потім знова польська: „Що ти будеш робити, Іване, в довгій сорочці у Львові"? Наша стійка: „Буду такими панами як ти місто чиститиˮ і т. д. Поляк називає наших „Іванами", а наші Ляхів „Янтками".

Так перебуває 3-та сотня сім діб на цегольні, а по 7-ох днях зміняє 47 на сихівській дорозі. Тут вже ліпша позиція.

На право головного шляху в послідних хатках Сихова стоїть одна полева сторожа, яка складається з 12-ох стрільців. В день дістатися туда досить трудно, бо се рівний та голий терен. На ліво від головної дороги в послідних хатах стоїть друга сторожа, а коло коршми скоростріл. Другий скоростріл виставлений в цегольні на право від шляху і тут стоїть наша трета сторожа. Дорога до Львова загороджена дротяними кізлами. Кожда сторожа викопує собі окопи, які обводить кільчастими дротами. Ночами йдуть що години стежі, яко лучба на ліво до цегольні (Козельники) і на право до Пасок міських. Тому, що на дворі страшні замети, наступи на якийсь час устають. Що дня канонада з обох сторін і так переходить час до 25. лютого 1919 р.

(Конець буде).

ДЕ ВІДВИКАЮТЬ ВІД ПИВА.

Пивовари Мюнхена сильно зажурені бойкотом, проголошеним Баварцями проти славного пива. За останні роки вживання пива в Мюнхені зменшилось на 30 прц., а одночасно сильно зріс смак до молока. Коли в жовтні минулого року пивовари зорґанізували великий „пивний базар", Мюнхенці воліли на нім „молоко. Видко, що випите мюнхенськими предками море пива „відбивається" їхнім нащадкам аж тепер.

З ШКІЛЬНОГО...

Кінчив собі сойм бюджетву комісію. Кожний посол хотів докинути до неї бодай слово, хай уже буде навіть не конче мудре, але аби було слово. Таж на щось його вибрали.

І станиславівський посол Зайдель (з нумера 1) сказав своє слово, а навіть кілька.

З його промови я довідався багато цікавих річей, які українські шовіністи закривали передо мною, або освітлювали їх однобічно.

От, хоч би шкільні справи. Мені здавалося, що нам діється на полі шкільництва кривда. Тепер бачу, що противно: ми кривдимо других, бо через нас, як каже пан посол, зутраквізовано тисячі польських шкіл і змушено польських дітей учитися по нашому.

Як же так можна? Таж це грозить Полякам у наших трох воевідствах винародовленням!

Було, скажім, село, на 100 нумерів хат. Була там школа українська, але якби були в селі Поляки, що теоретично можливо, то могла бути й польська школа. На таке мале село за тяжко удержувати дві школи, тож найліпший вихід: зутраквізовано нашу й ту, можливу в будучности, польську й остала одна — двоязична. Хай наші діточки поволі привчуються по польськи, а як трапиться польська дитина, то біднятко буде мусіло ломити язик нашою мовою, яка не так легко приходить.

Я був раз у знайомих у селі Н. Застав там молоду панночку, з якою всі говорили по польськи. Здивований, питаю господаря дому, що це за особа, що для неї усі змінили мову.

Довідуюся, що це вчителька, яка недавно приїхала і ще не розуміє по нашому. Вчить першу клясу.

Хотів би я бути на її лекції, коли вона не розуміє дітей, а діти її:

От прочитають речення:

„На лонце скачон конікі".

Вона десь питае:

„Цо то — конікі?"

А цікавіший хлопчина напевно відповість:

„Конікі — то плосу пані, коніки, то, со кінь...

Не мають чомусь наші люде охоти давати дітей в науку. До простих шкіл мусять, бо інакше треба платити кару. Але до гімназії?

Звертався до мене директор одної гімназії, щоби я в своїх сторонах поагітував, щоби селяне давали своїх дітей до гімназії. Я заявив, що боюся братися до такої агітації, бо це небезпечніше, як перед виборами. Там на вічах сварилися не раз, але до бійки прийшло лише раз, а на тім потерпів Целевич.

За те в кожнім селі є кілька молодих людей, яких у гімназії спалили професори, як не в першій, то в пятій клясі, й то звичайно незаслужено. Як ті довідаються, що я агітую за посиланням до гімназії, то готові пригадати собі свою кривду й пошукати її на моїх плечах та голові. Зрештою, народ на селі видно ступанів, бо давно з сіл були все найкращі ученні, а тепер ні один не може долізти до матури.

Гай, гай, як часи зміняються!...

(„Новий Час"). **Шило.**

ІСТОРИЧНІ „СКРОМНОСТИ".

— Ваша правда — сказав Муссоліні ко Кепури. — Коли не можна інакше, треба намагати реклямою.

— Подивляю бистроумність Вашої Ексцеленції — відповів найліпший (коли вірити його словам!) тенор на світі.

А по хвилі надуми додав:

— Колиб я не був Кепурою, хотів би бути Муссолінім.

Муссоліні і собі розкелупився:

— А я, колиб не був Муссолінім, хотів би бути Кепурою.

Стиснули собі мовчки руки. Замовлені Кепурою цвіти посипались їм до ніг, а спроваджена Муссолінім музика заграла туш на нуту „Краковскі Курер Цодзенни".

Після того Кепура заспівав кілька чисто польських пісень, як: „Вісла, Вісла", „Марушка моя, Марушка" й інші.

Диктатор хвалив, а співак то просто був захоплений собою. Але вкінці Муссоліні почав раз-у-раз поглядати на годинник — і навіть тенор зрозумів, що авдієнція скінчена.

Попрощалися...

Тільки Кепура вийшов, диктатор схопив за телефон.

— Гальо, Нобіле?!...

— Так!

— Бігом сюди!

— Так!

За хвилю вбіг задиханий Нобіле і завмер як польська торговля. Муссоліні кивнув йому привітно чоботом.

— Італія потребує реклями.

— А Ваша Могутність?!...

— Я, розуміється, але ще треба. Поїдеш до бігуна.

— Так!

— Видреш славу Амундсенові, а прославиш Італію! — і Муссоліні показав одним оком на себе.

— Прославлю нашу кохану отчину — відповів Нобіле і показав одним оком на Муссолінія, а другим на себе.

Геніяльний диктатор мав уже готовий плян.

— Возьмеш якийсь непромокальний бальон, напакуєш прапорами, дві-три парасолі, рукавиці, берлячі і тепле пальто... Думаю, вже все.

— Ваша Могутносте, ще би... людей... здалося кілька... — прошептав несміло Нобіле.

— Людей?!... Гаразд! Поїде з тобою ще редактор, маляр і фотограф. Як хочеш, возьми й телеграфіста; не зашкодить.

Нобіле бачив, що диктатор має гумор і посунувся ще далі.

— Я маю... ще... одну просьбу.

Муссоліні насупився.

— Ну?!

— Горячих макаронів на дорогу.

— За багато жадаєш — згнив диктатор. — Але... нехай буде.

Нобіле аж сяв з радости.

— Коли накажете відїзд?!

— Завтра, найдалі позавтра.

Нобіле виїхав у приписанім речинці. Найбільшу мороку мав з прапорами, бо багато їх було і дуже великі. Але якось помістив те все і полетів на бігун.

Залетів Бог зна куди, впав коміть головою на лід, зломив ногу, але прапори скинув.

А це головне.

Дурниця, що потратив людей; дрібниця, що славний Амундсен, лицар Полярної Зорі, загинув у пошукуванні за ним. Головна річ: рекляма!...

Цілий світ заговорив про Італію і про Нобіле.

Заки він знайшовся, його жінка, жінки сестра, дочка, теща, тіточний брат другого чоловіка тещі, льокай і мама льокая давали інтервю

Муссоліні гратулював собі. Затиснувши уста, випяливши наперед бороду і витріщивши очі — відфотографувався і... спокійно заснув.

Але його польський приятель зробив йому не хотячи збитка. Приїхав до Львова на виступи, оголосив себе першим тенором світа і назначив такі ціни на місця, що світ остовпів.

Забули всі про Італію, Нобіле, Муссолінія, а заговорили про Кепуру, який у реклямі перейшов навіть рідних істориків, а може навіть Ідзіковского і Кубалю, що „фурт" летять до Америки.

Не простить йому цього до смерти італійський диктатор. Хоч... хто знае... може й простить!?...

Адже Кепура тенор!

Галактіон Чіпка.

„ЛЕМКО".

В Кракові почав виходити раз у місяць дивоглядною латинкою (з додатком дашкованого о) мініятурний свисток під назвою „LEMKO" за підписом якогось Стефана Косса. Що це за „орган", важко зорієнтуватися. Зустрічаемо там перестарілі ріжношерстні вістки, які можна підтягнути під рубрику „всячина" та малограмотну статейку „Положене господарче Лемковщини". Редакція оправдує свою латинку тим, що „W KRAKOWI NIT PISMA RUSKOHO". Очевидно, все це не відповідає дійсности. Факт видавання цього „місячника" вказує, що йдуть намагання з невідомої сторони, і покищо в невідомому напрямку впливати на наших Лемків, накидуючи їм мішанину латинки й етимольогічного „і", щоби з часом перейти на чисту латинку. Над цею справою годилось би застановитися та приступити в недалекому часі до видавання окремого двотижневика, як не тижневика, для Лемків.—(„Діло").

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членкинь, що мітінг відбудеться в суботу, 11. серпня, в годині 7-ій вечером. Проситься членкинь явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. серпня, в годині 8-ій вечер, в Укр. Нар. Домі, 217-219 Іст 6-та ул. Кождий член і членкиня повинен на сі збори явитись, бо є важні справи на порядку дня, а також роздане тікетів на пікнік, котрий має відбутися 2. вересня. Ще раз припоминається членам, котрі до сего часу не зложили добровільного фонду на Сиротинець У. Н. Союза, нехай зволять зложити на сих зборах. — Йосиф Чемеринський, секр. рек.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє всіх членів, що надзвичайний мітінг відбудеться в неділю, 12. серпня, в годині 2.30 попол., в гали церковній на Нюпорт Евені. На тім мітінгу будуть вирішуватись дуже важні справи, тому проситься, щоби кождий член явився на сей мітінг. Також напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Андрій Чепеляк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться 12. серпня, в гали церковній на Clippert і Edward ул., точно в год. 12.30, по Сл. Божій. Проситься всіх членів прийти на сей мітінг, бо маємо мало, але важні справи полагодити. Проситься тих членів, котрі винні за тікети на пікнік, котрий відбувся 5. серпня, щоби принесли на сей мітінг, бо мусимо зробити рахунок і гроші вислати, де є призначені. Ів. Форись, предс.; Тодор Медвідь, кас.; Вол. Візничак, секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина Кн. Данила, від. 238, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. серпня, зараз по відправі, в церковній гали. Проситься членів і членкинь явитись на збори, вирівнати свої вкладки. Будемо принимати нових членів без вступного. — Н. Давискиба, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, дає до відомя своїм членам, що місячний мітінг відбудеться у вівторок, 14. серпня, в год. 7.30 вечер, в гали парохіяльній, 303 Hudson Ave. Кождий член має явитися на тім мітінгу, бо є важні справи до полагодження. Також кождий член мусить вирівнати свої довги, бо в противнім разі буде суспендований. — В. Бабій, предс.; Мих. Антонів, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. Дж. Бр. св. о. Николая, від. 4., повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 11. серпня, в год. 7.30 вечером, під ч. 72 Моріс ул. Кождий член мусить явитись на сей мітінг, бо мусимо рішити справу У. Н. Дому в Джерзи Сиіі. Довгуючих членів взивається вирівняти свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Семен Кусень, секр.

РОМ, Н. Й. Від. 121. повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітінг відбудеться в п. F. Klara, 225 S. Washington St. точно о годині 1. пополудни дня 12. серпня. Проситься всіх членів зійтись, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі нехай вирівняють свої залеглости, бо в противнім разі зістануть суспендовані. Член неявившийсь на зг. мітінг заплатить 2 доляри кари, а урядник 3. Члени повинні приводити з собою на мітінг і нових кандидатів, а також вписувати свої діти до УНС. — М. Шевелко, С. Сверeдюк, С. В. Чуйко.

Василь Шкода.

КОРОТКА ІСТОРІЯ ПОЛЬСЬКОГО МАЛПУВАННЯ.

(Складена по матеріялам з англійських жерел).
(Докінчення).

НАЗАД В ПАРИЖ.

Були щасливі Полячки,
Що океан не проковтнув,
Що славних здирників Польщі
Назад на землю повернув.

Сумним будь, Казю, й удавай,
Що ти горюєш, мов не свій,
Журись, клени і плач, ридай,
Аж прій, журися — не радій.

А я зачну писать новелю,
Де опишу, як два орли
Боролись з бурями, вітрами,
Та до Парижа утікли.

Але Париж! Ми знову в нім!
Знов пити будемо вино,
Ще Польска наша не згінела,
Хоч згинути могла давно.

Ох Казю, Казю! Колиб міг
Тобі чуття свої розкрить,
Тиб теж тоді, як я щасливим,
Бігме, зробивсьб в одну мить.

А покищо лягаймо спати,
Бо буде завтра приняття.
Хоч не в Ню Йорку, а в Парижі,
Ми майже встали з небуття.

* * *

Летів літак з Опорто жваво
Та віз героїв на бенкет;
Пілсудський в той час в Бельведері
Новий заряджував знов лет.

ЕПІЛЬОГ.

А на кінець скажу таке:
Як би на небі були тори,
Або бльочки,
То Полячки —
Жожливо не втікли би з моря.
А то подумайте самі:
Внизу вода,
На небі хмари,
Страх на „тваржи",
У воді всяка біда:
І акули і кити,
Ні дороги, ні тропи,
Як летіти і куди,
Ані в кого запитати,
Ще й часу не знати,
Чи нюйорське, чи париське?
Тай до того світ не близький!

Хай їй грець! тій Америці,
Хай туди літають Німці;
А як вибрукують шлях,
То полетить й польський птах.

ЧЕМНІ УРЯДОВЦІ.

Як поступають залізничні урядовці супроти українських прогульковців, може свідчити подія з дня 3-го липня ц. р. на головному двірці у Львові. В год. 6-тій рано приїхало до поїзду понад 50 українських дівчат, які мали відїхати до стації Брошнів, коло Калуша, а звідси до пластового табору на Соколі. Кілька днів раніше „уряд руху" приняв замовлення на окремий вагон для них. На пероні українська дітвора і численно зібрані (понад 100 душ) родичі, а також учителі, стрінулися з цілою низкою „милих" несподіванок. Призначеного три дні тому окремого вагону не було, а залізнича служба зглотила таку велику скількість дітвори до пів вагону. На протести родичів і учителів відповідала: „Як кому не подобається, то хай не їде". Нічого не помогла інтервенція учителів С. Левицького і Федусевича у начальника стації. Він не тільки не хотів видати доручення, щоби до поїзду додати окремий вагон, але відпекався замовлення. Що більше: коли делегація прогульки домагалась книги скарг, він заявив з пересердя, „що дати йому не хочеться". Дижурний руху також поводився не краще; до одної пані, що рукою вказувала на переповнений пів-вагон крикнув: „ренце тшимаць пши собе!"

